

Tilka Jamnik

59. SEJEM OTROŠKIH KNJIG V BOLOGNI IN 29. BOLOGNA PO BOLOGNI

Po dveh letih smo letos v času od 7. do 11. junija pripravili prodajno razstavo tujih slikanic *Bologna po Bologni* v živo (po dveh virtualnih); kot vsa leta smo pri tem sodelovali Mladinska knjiga, otroški oddelek knjižarne Konzorcij, Mestna knjižnica Ljubljana, Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo, in Slovenska sekcija IBBY. Na njej smo povedali vse pomembne novice z letošnjega sejma v Bologni, ki je potekal od 21. do 24. marca 2022, razstavili in predstavili nagrajene knjige in finalistke, pa tudi izbor drugih tujih slikanic, zanimivih za slovenske (mlade) bralce. Predvsem slavnostno odprtje, na katerem je bil častni govornik pisatelj Peter Svetina, smo povezali tudi s stoletnico rojstva pravljíčarke Ele Peroci, ki jo z Letom Ele Peroci obeležujemo že vse leto 2022. Izjemna pravljíčarka je s svojim delom segla tudi v mednarodni prostor in slovensko mladinsko prozo umestila na svetovno raven, o čemer sta spregovorili Darja Lavrenčič Vrabec in Ida Mlakar Črnič. Strokovno predstavitev *Bologne po Bologni* je imela Tilka Jamnik.

Na letošnjem sejmu v Bologni je bilo 1.070 razstavljalcev iz 90 držav iz vsega sveta, 250 dogodkov, 18 razstav, festival BOOM! in številni dogodki po mestu. Prišlo je 21.432 obiskovalcev, kar je 25 % manj kot leta 2019, ko je bil zadnji sejem v živo pred pandemijo. Razveseljivo pa je, da je bilo menda 40 % obiskovalcev iz tujine.

Častni gost sejma je bil Emirat Sharjah; z osrednjo razstavo 100 ilustracij 20 ilustratorjev z naslovom »Insight, reflect« (»Vpogled, razmislek«), s knjigami in paviljonom, v katerem se je profesionalno prepletalo s kulturnim izročilom in družabnimi dogodki.

Na sejmu v Bologni sta dva tradicionalna stebra: razstava ilustracij in sejemske knjižne nagrade (Bologna Ragazzi Award -BRAW):

Na 56. razstavo ilustracij je prispelo 3.873 kandidatur iz 92 držav. Mednarodna žirija je izbrala 318 finalistov in 78 zmagovalcev iz 29 držav. Med finaliste, ne pa tudi na razstavo, se je uvrstila slovenska ilustratorica Ana Zavadlav.

Manjšo razstavo ilustracij je imela baskovska umetnica Elena Odriozola, ilustratorica naslovnice letošnjega kataloga ilustracij, dobitnica zlatega jabolka BiB 2021. Nadalje tajvanska ustvarjalka Pei-Hsin Cho, zmagovalka mednarodne nagrade International Award for Illustration Bologna Children's Book Fair-Fundación SM 2021, in sicer za ilustracijo pravljice Oskarja Wilda *Ribič in njegova duša*, pa italijanska ilustratorica Sarah Mazzetti, prejemnica te nagrade leta 2019, in še nekatere manjše. Nova je bila razstava »The Children-Spectators« v okviru 4-letnega projekta, ki ga podpira EU; videli smo 36 ilustracij iz 20 držav.

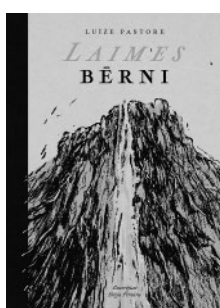
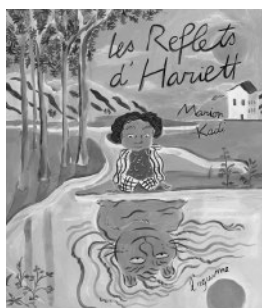
Nagrade Bologna Ragazzi Award (BRAW)

Nagrado za leposlovno knjigo je prejela kanadska slikanica: Mario Brassard: *À qui appartiennent les nuages?* (Komu pripadajo oblaki?), ilustr. Gérard Dubois (La Pastèque, 2021). Deklica se ob starih družinskih fotografijah spominja vojne in begunstva, njena osebna čustva se prepletajo s kolektivno izkušnjo, resničnost z domišljijo, poetično z nostalgijo, bralčev odziv pa je zagotovo tudi pod vplivom informacij o sodobnih vojnah. V pretežno temno sivo ilustracijo občasno posežejo oblaki in modrina neba, ki predstavljajo hrepenenje in upanje.

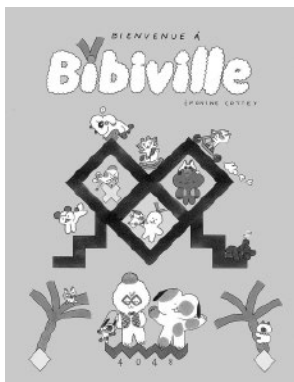
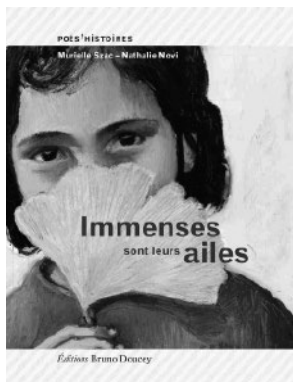
Nagrado za poučno knjigo je prejela prav tako kanadska slikanica iste založbe: Julie Roberge: *Monstres sacrés – Voyage au cœur des volcans* (Svete pošasti – potovanje v srce vulkanov), ilustr. Aless MC (La Pastèque, 2021). Gre za nazorno predstavitev najpomembnejših vulkanov po vsem svetu z znanstvenimi informacijami in miti, povezanimi z njimi. Med drugim sta omenjena fotografja Maurice in Katia Krafft, ki sta obiskala, fotografirala in posnela polovico od 500 vulkanov na svetu (oba sta umrla 3. junija 1991 ob izbruhu vulkana na Japonskem).

Nagrado za prvenec je prejela francoska slikanica: Marion Kadi: *Les Reflets d'Hariett* (Harietini odsevi), ilustr. avtor, (L'Agrume, 2021). Z barvno močnimi ilustracijami upodablja zgodbo o deklici z močno »levjo« dušo, ki raste in gradi svojo samopodobo, uči se izražati in tudi obvladovati svoja čustva in obnašanje.

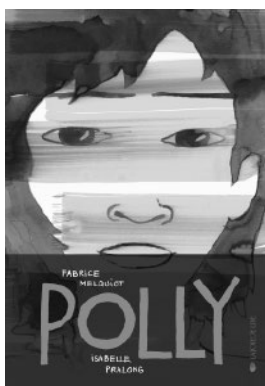
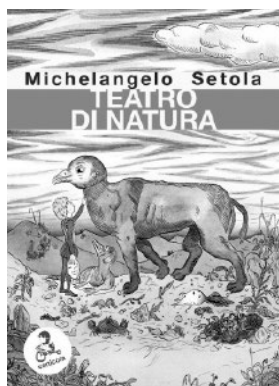
Nagrado Novi horizonti je prejela latvijska slikanica Luīze Pastore: *L'aimée Bérni* (Otroci sreče), ilustr. Evija Pintāne (Latvia, 2021). V obliki delovnega zvezka z botaničnimi skicami predstavlja venezuelsko džunglo, in to na tako neverjeten način, da osupne tudi odraslega bralca.

Nagrado za pesniško zbirko (posebna kategorija 2022) je prejela francoska zbirka Murielle Szac: *Immenses sont leurs ailes* (Ogromna so njihova krila), ilustr. Nathalie Novi (Éditions Bruno Doucey, 2021). Zbirka krajših in daljših pesmi o usodi sirskih otrok, beguncev, ki si želijo, da bi imeli krila in tako poleteli iz težkih razmer.

Nagrado za strip – za mlajše otroke je prejel francoski strip Éponine Cottey: *Bienvenue à Bibiville* (Dobrodošli v Bibimestu), ilustr. avtor, (Éditions 2024, 2021). Kombinacija stripa in slikanice predstavlja mesto, kjer v sožitju živijo mucki in kužki.

Nagrado za strip – za najstnike je prejel italijanski strip Michelangelo Setola: *Teatro di natura* (Gledališče narave), ilustr. avtor, (Canicola, Italy, 2021). Gre za prvoosebno pripoved mladega raziskovalca, ki predstavlja svoja prva prava odkritja, toda tudi domišljajske predstave. Strip je izšel ob 500-letnici rojstva italijanskega naravoslovca Ulisseeja Aldrovandija (1522–1602), ki je mdr. osnoval v Bologni »gle-dališče narave«, enega prvih botaničnih vrtov v Evropi.

Nagrado za strip – za mladostnike je prejel švicarski strip Fabrice Melquiot: *Polly*, ilustr. Isabelle Pralong, (La Joie de lire, 2021). Strip, ki je nastal v sodelovanju med dramatikom in striparko, obravnava zmedeno spolno identiteto otroka po imenu Polly, ki ni rojen ne kot moški ne kot ženska, medicinska stroka ga opredeli kot dečka, s čimer se Polly v času odraščanja nikakor ne identificira.

Posebna razstava – letos prvič – je bila *The BRAW Amazing Bookshelf* (Neverjetna polica BRAW): poleg nagrajenih slikanic in finalistk smo lahko spoznali sto »založniških biserov«, ki so kandidirali za BRAW. V resnici knjige niso bile na polici, pač pa so visele na vrvcih izpod stropa.

Nova je bila tudi razstava *Premio Orbil* (Nagrada Orbil): razstava kakovostnih knjig, ki so jih izbrali knjigarji/knjigotržci mladinskih knjig. Le-te so po njihovem mnenju blizu okusu mladih bralcev, radi jih berejo. Med njimi je bila tudi knjiga Petra Svetine, prevod zbirke *Sosed pod stropom* v italijanščino (Darko Branko, veseli pihalni orkester in druge zgodbe, prev. Lucia Gaja Scuteri. Nardò: Besa Muci, 2022).

Zanimivo je bilo primerjati knjige, ki so jih izbrali knjigarji in knjigotržci, s knjigami, ki jih je nagradila strokovna žirija (BRAW), in knjigami, ki so jih izbrali otroci (Strega Prize Ragazze e ragazzi 2022).

Zanimiva je bila tudi razstava *Fluo Lit Up Books*, 130 slikanic, v katerih so ustvarjalci uporabljali fluorescenčne barve; nastale so zadnjih 10 let v različnih državah.

Posebna pozornost je bila namenjena stripu, ne le z nagradami v treh starostnih stopnjah, ampak tudi z »otokom«, posebnim razstavnim prostorom, kjer so se predstavljale založbe stripov z vseh koncev sveta.

Iz povedanega je videti, da se sejem v Bologni z nekaterimi spremembami bolj približuje bralcem, njihovim bralnim preferencam. Tako je razumeti tudi **Bologna-BookPlus**, ki jo organizirata AIE (Association of Italian Publishers) in Bologna Licensing Trade Fair/Kids, in nudi vrsto možnosti za strokovno spopolnjevanje (lani prvič on-line, letos prvič v živo).

Dve leti sejma na daljavo zaradi pandemije sta prinesli vrsto izkušenj in novih pristopov v založništvu in promociji mladinskih knjig. Še več kot prejšnja leta je bilo namenjenega prostora »kavarnam«, organizatorji sejma so pričakovali, da bodo obiskovalci željni stikov v živo. V »kavarnah« ilustratorjev, avtorjev, prevajalcev idr. je bilo veliko dogodkov, izmenjav mnenj, primerov dobre prakse, izobraževanja idr.

Nova je tudi iniciativa, da se na vsakem sejmu osvetli eno od regij na svetu, tokrat je bila to Afrika, (Spotlight on Africa /Afrika v žarometu): Afrika je celina potencialnih bralcev, treba je dvigniti bralno pismenost, spodbuditi ustvarjanje knjig, založništvo idr. Prazni razstavni prostori afriških založnikov so potrjevali dejstvo, da je Afrika v razvoju pismenosti preskočila papirnato fazo, obdobje tiskanih bralnih gradiv, kar so povzročila predvsem tuja prizadevanja, da Afriko digitalizirajo.

Poleg vsega naštetega smo na prodajni razstavi *Bologna po Bologni* razstavili in predstavili še vrsto drugih slikanic (predvsem v angleščini, toda tudi v nemščini, francoščini, španščini, italijanščini idr.), kakovostnih in vznemirljivih, za katere menimo, da so zanimive za slovenske mlade bralce in njihove vzgojitelje, pa tudi za strokovno javnost.

* * *

Kot vsa leta so bili na sejmu obelodanjeni nagrajenka ALMA in dobitniki IBBY nagrad (Andersenove, IBBY Asahi Reading Promotion Award, iRead). Na Bologni po Bologni smo tem in slovenskim kandidatom namenili kar nekaj pozornosti: Andersenovo nagrado 2022 prejmeta francoska pisateljica MARIE-AUDE MURAIL

in južnokorejska ilustratorka SUZY LEE.¹ Med finaliste se je uvrstil tudi pisatelj in pesnik Peter Svetina, slikanico brez besedila *Svetilnik* ilustratorja Damijana Stepančiča pa je Andersenova žirija uvrstila na poseben priporočilni seznam

Nagradi IBBY-iRead 2022 za izjemne promotorje branja sta podeljeni Zohreh Ghaeni iz Irana in Jane Kurtz iz ZDA. Slovenska nominiranca sta mag. Darja Lavenčič, vodja MKL, Pionirske-centra za mladinsko književnost in knjižničarstvo, in pisatelj Slavko Pregl.

Nagrado IBBY-Asahi Reading Promotion Award 2022 prejme inuitski projekt Iltaqsinniq – Pinnguaqta iz Rankin Inleta, Nunavut. Slovenski nominiranec je Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS.

IBBY nagrade so bile podeljene na 38. kongresu IBBY v Maleziji, ki je potekal od 5. do 8. septembra 2022. Tam so bile podeljene tudi IBBY častne liste, na katero so se uvrstili tudi slovenski ustvarjalci mladinskih knjig: Andrej Rozman Roza za knjigo *Rimuzine in črkolazen* (Mladinska knjiga, 2019), Igor Šinkovec za ilustracije knjige Boštjan Gorenc *Si že kdaj pokusil luno?* (Mladinska knjiga, 2019) in Katja Zakrajšek za prevod knjige Clémentine Beauvais *#3špehbombe* (Mladinska knjiga, 2019).

Spominska nagrada Astrid Lindgren (ALMA) 2022 je bila podeljena švedski ilustratorki in avtorici Evi Lindström², izročili so ji jo konec maja v Stockholmu. Slovenski nominiranci so bili Anja Štefan, Ana Zavavlav, Svetlana Makarovič in Boris A. Novak.

Na sejmu v Bologni smo si – kot vsa leta – z zanimanjem in ponosom ogledali razstavne prostore Javne agencije za knjigo RS, založb Mladinska knjiga in Morfemplus ter prav tako z veseljem odkrivali prevode slovenskih mladinskih knjig v druge jezike. Namenili smo pozornost razstavi *Belih vran* Mednarodne mladinske knjižnice iz Münchna, med njimi so bile tudi slovenske mladinske knjige: Brane Mozetič, *Rožnate zgodbe* (Škuc, 2020), Damijan Šinigoj, *Kjer veter spi* (Miš, 2020) in *Nepozabne. Ženske, ki so premikale meje našega sveta* (Mladinska knjiga, 2020).

Tako smo tudi na *Bologni po Bologni* skušali opozoriti na uspehe slovenske mladinske književnosti v mednarodnem prostoru. Po drugi strani pa smo želeli naša prizadevanja povezati s poslanico ob letošnjem 2. aprilu – mednarodnem dnevu knjig za otroke. Plakat in poslanico, ki jo je pripravila Kanadska sekcija IBBY, sta ustvarila pisatelj Richard Van Camp in ilustratorka Julie Flett; na razstavi smo imeli tudi štiri njune slikanice, tako smo jo še lažje povezali s sporočilom letošnje poslanice z naslovom *Zgodbe so krila, ki te vsak dan ponesejo kvišku*.³

¹ V slovenščini imamo dve knjigi Marie-Aude Murail: *Simpl*, prev. Mojca Medvedšek (Miš, 2013) in *Oh, boy!* prev. Jedrt Maležič (Miš, 2013) ter slikanico Suzy Lee *Val* (Mladinska knjiga, 2010)

² Slovenski bralci jo poznamo kot ilustratorko knjige Eve Karlsson *Špagica, ptiček in jaz*, ilustr. Eva Lindström. Prev. Danni Stražar (Zala, 2018).

³ Prevod Katja Zakrajšek.